



**EIROPAS MIGRĀCIJAS TĪKLA
LATVIJAS KONTAKTPUNKTA ZIŅOJUMA KOPSAVILKUMS**



**MIGRANTU ILGTSPĒJĪGAS INTEGRĀCIJAS
DARBA TIRGŪ SEKMĒŠANA LATVIJĀ:
PRASMJU ATBILSTĪBAS VEICINĀŠANAS
POLITIKA UN INSTRUMENTI**

2026. gada marts

Ar Eiropas Savienības Padomes 2008. gada 14. maija lēmumu Nr.2008/381/EK tika izveidots Eiropas migrācijas tīkls, kura mērķis ir pildīt Eiropas Kopienas un dalībvalstu institūciju informācijas vajadzības, sniedzot aktuālu, objektīvu, uzticamu un salīdzināmu informāciju par migrācijas un patvēruma jomu, tādā veidā atbalstot Eiropas Savienības politikas veidošanu minētajās jomās. Eiropas migrācijas tīklu izmanto arī, lai sabiedrībai nodrošinātu informāciju par šiem jautājumiem. Tīklu veido Eiropas Komisija un dalībvalstu nozīmēti kontaktpunkti. Katrs kontaktpunkts izveido valsts migrācijas tīklu.

Kontaktpunkts sagatavo Latvijas ziņojumus EMT izpētes darbiem, kuru tēmas ir noteiktas attiecīgā gada darba programmā. Izpētes darbu tēmas ir saistītas ar trešo valstu valstspiederīgo migrācijas jomu.

Eiropas migrācijas tīkla Latvijas kontaktpunkts ir Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

Kontakti:

Čiekurkalna 1.līnija 1, k-3,

Rīga, Latvija, LV-1026

Tālrunis: +371 67219492

E-pasts: emn@pmlp.gov.lv

Tīmeklis: www.emn.lv

Darbu izstrādāja:

Eiropas migrācijas tīkla Latvijas kontaktpunkts

Projekts tika finansēts ar Eiropas Komisijas atbalstu. Šī publikācija atspoguļo vienīgi autoru uzskatus, un Eiropas Komisijai nevar uzlikt atbildību par tajā ietvertās informācijas jebkuru iespējamo izlietojumu.



Projektu līdzfinansē Eiropas Savienības Patvēruma, migrācijas
un integrācijas fonds

SATURS

KOPSAVILKUMS	3
IEVADS	4
DEFINĪCIJAS.....	5
1. Prasmju neatbilstības cēloņi	7
1.1. Migrantiem raksturīgie prasmju neatbilstības cēloņi.....	7
1.2. Valstij un darba devējiem raksturīgie migrantu prasmju neatbilstības cēloņi	9
2. Valsts politika ilgtspējīgas darba tirgus integrācijas sekmēšanai un prasmju neatbilstības novēršanai.	10
3. Galvenie izaicinājumi un labā prakse migrantu prasmju neatbilstības risināšanā	18
3.1. Galvenie izaicinājumi migrantu prasmju neatbilstības risināšanā.....	18
3.2. Labā prakse migrantu prasmju neatbilstības risināšanā	19
SECINĀJUMI	21
AVOTU SARAKSTS	22

KOPSAVILKUMS

Vairāk nekā puse Eiropas uzņēmumu uzskata, ka prasmju trūkums ir problēma, kuras risināšanu nevar atlikt, jo uzņēmumi nevar atrast darbiniekus ar atbilstošu kvalifikāciju un prasmēm, lai aizpildītu vakances. Paredzams, ka darbinieku ar atbilstošām prasmēm trūkums nākotnē vēl vairāk saasināsies. Tādas attīstības tendences kā automatizācija, cīņa pret klimata pārmaiņām un to kaitīgo ietekmi un digitalizācija apvienojumā ar demogrāfisko novecošanos pārveido darba tirgus un maina prasmes, kuras ir vissteidzamāk nepieciešamas Eiropā un ārpus tās.

Lai gan kvalificētu darbinieku piesaistīšana no ārzemēm ir viens no būtiskākajiem veidiem, kā risināt prasmju trūkumu, vēl viens nozīmīgs jautājums ir: kā efektīvi izmantot Eiropas Savienībā jau dzīvojošo un strādājošo migrantu prasmes? Šis jautājums kļuvis īpaši svarīgs, ņemot vērā plaši izplatītos pierādījumus tam, ka migrantu darba ņēmēju, it īpaši migrantu ar ārzemju kvalifikāciju,¹ potenciāls Eiropā bieži vien tiek nepietiekami izmantots, jo viņi strādā darbos, kas neatbilst viņu kvalifikācijai.

Prasmju neatbilstība dārgi izmaksā gan iedzīvotājiem, gan uzņēmumiem, gan valsts ekonomikai un sabiedrībai kopumā, jo tā negatīvi ietekmē ienākumus un līdz ar to migrantu naudas pārvedumus, valsts ieņēmumus, produktivitāti, inovācijas un ekonomikas izaugsmi. Tāpēc ziņojumā tiks aplūkoti šādi ar migrantu prasmju pielāgošanu Latvijā saistīti aspekti:

- migrantu prasmju neatbilstības cēloņi – gan ar pašiem migrantiem saistītie, gan uz darba devējiem un valsti attiecināmie;
- īstenotā politika un ieviestās iniciatīvas migrantu prasmju neatbilstības novēršanai vai prasmju atbilstības veicināšanai;
- galvenie izaicinājumi migrantu prasmju neatbilstības novēršanā vai prasmju atbilstības veicināšanā;
- labā prakse attiecībā uz konstatēto problēmu pārvarēšanu.

¹ Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ģenerāldirektorāts, Ceturkšņa pārskats par nodarbinātību un sociālajām norisēm Eiropā (ESDE) – 2025. gada janvāris. Pieejams: https://employment-social-affairs.ec.europa.eu/quarterly-review-employment-and-social-developments-europe-esde-january-2025_en

IEVADS

Trešo valstu valstspiederīgo prasmju atbilstības jautājums nav bijis valsts politikas prioritāte Latvijā, un līdz ar to šis temats nav plaši pētīts. Vairāk par šo jautājumu tiek diskutēts kopš Ukrainas civiliedzīvotāju ierašanās, kā rezultātā noteiktā laika periodā darba tirgū ienāca salīdzinoši liels skaits trešās valsts valstspiederīgo. Tomēr prasmju neatbilstības cēloņi visu veidu migrantiem Latvijā pamatā ir vienādi.

Aptaujātie eksperti no valsts iestādēm un uzņēmējdarbības jomas norādīja uz līdzīgiem galvenajiem migrantu prasmju neatbilstības cēloņiem, kuri ietver atšķirības starp izcelsmes valsts un uzņēmējvalsts prasībām noteiktām profesijām, ar dzimumu saistītus cēloņus, kas vairāk ietekmē sievietes, valsts valodas prasmes trūkumu, kas atstāj īpaši lielu negatīvu efektu uz augstu kvalificētiem speciālistiem, ierobežotu piekļuvi informācijai par darba tirgu, stereotipus sabiedrībā par noteiktām migrantu grupām un karjeras pārtraukumus bezdarba dēļ.

Attiecībā uz ar valsti un darba devējiem saistītajiem prasmju neatbilstības faktoriem tika norādīts uz neatbilstībām starp migrantu profesionālo pieredzi un pašreizējām darba tirgus vajadzībām, mājokļu tirgus struktūru, ko raksturo izteikts brīvu un cenas ziņā pieejamu īres dzīvokļu trūkums, darba devēju bažām un ar to saistīto nepieciešamību praktiski novērtēt migrantu prasmes strādāt vietējā vidē, ārzemēs iegūtās kvalifikācijas atzīšanas procedūras sarežģītību un ilgumu un reģionālajām atšķirībām pieejamo vakanču ziņā.

Latvijas iedzīvotāju prasmju neatbilstības novēršanā un ilgtspējīgas integrācijas darba tirgū veicināšanā ir iesaistītas vairākas iestādes.

Nodarbinātības valsts aģentūra īsteno valsts politiku bezdarba mazināšanas un bezdarbnieku, darba meklētāju un bezdarba riskam pakļauto personu atbalsta jomā. Valsts izglītības attīstības aģentūras darbības mērķis ir īstenot valsts politiku augstākās izglītības, mūžizglītības sistēmas, profesionālās izglītības sistēmas un vispārējās izglītības sistēmas attīstības jomā. Kas attiecas uz trešo valstu valstspiederīgajiem, Kultūras ministrija koordinē latviešu valodas kursu organizēšanu un Sabiedrības integrācijas fonds sniedz pakalpojumus Vienas pieturas aģentūras ietvaros.

Ir ieviesti dažādi uz iedzīvotāju nodarbinātības palielināšanu un trešo valstu valstspiederīgo integrāciju vērsti pasākumi un iniciatīvas. 2023. gadā tika izveidota Vienas pieturas aģentūra savlaicīgu un mērķtiecīgu konsultāciju un praktiska atbalsta sniegšanai trešo valstu valstspiederīgajiem dažādos jautājumos. Nodarbinātības valsts aģentūra piedāvā plašu aktīvās nodarbinātības pasākumu klāstu darba meklētājiem. Ir pieejama atbalsta programma pieaugušajiem iegūt jaunas kvalifikācijas vai uzlabot esošās prasmes profesijās ar augstu pieprasījumu darba tirgū. Trešo valstu valstspiederīgajiem ir pieejami arī dažāda līmeņa latviešu valodas kursi.

Apkopojot ekspertu viedokļus, tika ziņots, ka lielākās problēmas joprojām sagādā latviešu valodas apguve, profesionālās kvalifikācijas atzīšanas procedūras sarežģītība un ilgums un darba devēju prasību un migrantu praktisko prasmju un gatavības neatbilstības. Vienlaikus tika izcelti arī tādi labās prakses piemēri kā migrantiem pieejami latviešu valodas kursi un Nodarbinātības valsts aģentūras īstenotie pasākumi nodarbinātības veicināšanai un sadarbībai ar darba devējiem.

DEFINĪCIJAS

Ja vien nav norādīts citādi un izņemot terminus, kas attiecas uz prasmēm, izmantoti **EMT Patvēruma un migrācijas terminu vārdnīcas** tiešsaistes versijā iekļautie termini un definīcijas.² Savukārt prasmju definīcijas lielākoties ir balstītas uz **CEDEFOP**.³

Nodarbinātība: tādu darbību veikšana, kas ietver jebkādu darbu, kurš tiek veikts darba devēja labā vai vadībā un/vai uzraudzībā, saskaņā ar valsts tiesību aktiem vai iedibinātu praksi.

Integrācija darba tirgū: rādītājs, cik lielā mērā migranti, izmantojot savas prasmes un realizējot savu ekonomisko potenciālu, sasniegs tādu pašu dalību darba tirgū kā uzņemošo valstu pilsoņi.

Darbspēka atbilstības izvērtēšana: process, kurā darbinieka prasmes un kvalifikācija tiek salīdzinātas ar konkrētas vakances prasībām, lai noteiktu, vai tās atbilst pilnībā vai daļēji.

Migrants: ES kontekstā: persona,

- a) kura izveido savu pastāvīgo dzīvesvietu ES/EBTA dalībvalsts teritorijā uz laikposmu, kas ilgst vai ir paredzams, ka ilgs vismaz 12 mēnešus, un kura iepriekš pastāvīgi dzīvojusi citā ES/EBTA dalībvalstī vai trešajā valstī, vai
- b) kura iepriekš pastāvīgi dzīvojusi ES/EBTA dalībvalsts teritorijā, bet kurai vairs nav pastāvīgās dzīvesvietas ES/EBTA dalībvalstī uz laikposmu, kas ilgst vai ir paredzams, ka ilgs vismaz 12 mēnešus.

Darba ņēmējs migrants: persona, kas ir iesaistīta, būs iesaistīta vai bijusi iesaistīta algotā darbībā valstī, kuras pilsonis tā nav.

Trešās valsts valstspiederīgais: jebkura persona, kas nav Eiropas Savienības pilsonis Līguma par Eiropas Savienības darbību 20. panta 1. punkta izpratnē un kas nav persona, kam ir tiesības brīvi pārvietoties, kā noteikts Regulas (ES) 2016/399 (Šengenas Robežu kodekss) 2. panta 5. punktā.

Kvalifikācija: kompetentas iestādes veiktā novērtēšanas un pārbaudes procesa formāls rezultāts, kas nosaka, ka indivīds ir sasniedzis mācību rezultātus atbilstoši noteiktiem standartiem.⁴

Prasme: spēja pielietot zināšanas un izmantot tehnoloģiskās kompetences uzdevumu veikšanai un problēmu risināšanai. Prasmes var raksturot kā kognitīvas (kas ietver loģiskās, intuitīvās un radošās domāšanas izmantošanu) vai praktiskas (kas ietver roku veiklību un metožu, materiālu, darbarīku un instrumentu izmantošanu).⁵ Termins "prasmes" aptver vispārējas (prasmes, kas nav specifiskas konkrētam darbam vai nozarei, piemēram, problēmu risināšanas vai komunikācijas prasmes) un specializētas (piemēram, noteiktām profesijām nepieciešamās tehniskās zināšanas).⁶

² Eiropas Komisija, EMT patvēruma un migrācijas terminu glosārijs. Pieejams: https://home-affairs.ec.europa.eu/networks/european-migration-network-emn/emn-asylum-and-migration-glossary_en

³ CEDEFOP, 'Skills matching'. Pieejams: <https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/european-skills-index/skills-matching>

⁴ Eiropas Komisija, "Eiropas prasmes, kompetences, kvalifikācijas un profesijas". Pieejams: <https://esco.ec.europa.eu/en/about-esco/escopedia/escopedia/skill>

⁵ Eiropas Komisija, "Eiropas prasmes, kompetences, kvalifikācijas un profesijas – kvalifikācijas". Pieejams: <https://esco.ec.europa.eu/en/classification/qualifications>

⁶ Lise, J., Postel-Vinay, F., 'Multidimensional skills, sorting, and human capital accumulation' (2020), *Journal of Economic Surveys*. Pieejams: https://www.atlantafed.org/-/media/documents/news/conferences/2017/0921-labor-supply-sorting-wages/papers/lise_postel-vinay-multidimensional-skills-sorting-human-capital-accumulation.pdf

Prasmju pielāgošana: process, kurā indivīdu prasmju kopums tiek pielāgotas organizāciju prasmju vajadzībām.⁷ Šī pētījuma kontekstā prasmju pielāgošana ietver arī izglītības kvalifikācijas un/vai studiju jomas pielāgošanu veicamajam/piedāvātajam darbam.

Prasmju neatbilstība: situācija, kad ir nelīdzsvarotība starp darbaspēka prasmēm un/vai (izglītības) kvalifikāciju (piedāvājumu) un darba tirgū nepieciešamo (pieprasījumu).

Šajā pētījumā lietotais termins ietver neatbilstību prasmju un izglītības kvalifikācijas, kā arī studiju jomas ziņā:

Vertikālā prasmju neatbilstība: kad darbinieka **prasmes vai izglītības līmenis** ir vai nu augstāks (pārāk augsta kvalifikācija), vai zemāks (nepietiekama kvalifikācija) attiecībā pret viņa profesiju, piemēram, medmāsa, kas strādā par medmāsas palīgu.⁸

Vertikālā prasmju neatbilstība var izpausties šādos veidos:⁹

- **pārāk augstas prasmes:** indivīdam ir vairāk prasmju nekā nepieciešams, lai pienācīgi veiktu darbu;
- **nepietiekamas prasmes:** indivīdam ir mazāk prasmju nekā nepieciešams, lai pienācīgi veiktu darbu;
- **pārāk augsta izglītība:** indivīda izglītības un apmācības līmenis ir augstāks nekā nepieciešams darba veikšanai;
- **nepietiekama izglītība:** indivīda izglītības un apmācības līmenis ir zemāks nekā nepieciešams darba veikšanai.

Horizontālā prasmju neatbilstība: kad indivīda **izglītības vai (profesionālās) apmācības joma** neatbilst profesijas jomai, kurā viņš strādā ("nodarbinātība ārpus nozares"),¹⁰ piemēram, medmāsa strādā par mārketinga vadītāju.¹¹ Horizontālo neatbilstību parasti mēra, salīdzinot darbinieka apgūto studiju jomu ar darbinieka ieņemamajam amatam nepieciešamo jomu.¹²

⁷ Joss, S., Collings, D. G., McMackin, J., Dickman, M., 'A skills-matching perspective on talent management: Developing strategic agility' (2024), *Human Resource Management*, 63 (1), p. 141. Pieejams: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1002/hrm.22192>

⁸ Albert, C., Davia, M. A., Legazpe, N. (2021). Educational mismatch in recent university graduates. The role of labour mobility. *Journal of Youth Studies*, 26(1), p. 119.

⁹ Šī pētījuma vajadzībām EMN Austrija izstrādāja šādas definīcijas, pamatojoties uz esošajiem pētījumiem.

¹⁰ Redmond, P., Brosnan, L., 'Skills mismatch in Europe'. Pieejams: <https://www.trails-project.eu/skills-mismatch-in-europe/>

¹¹ Albert, C., Davia, M. A., Legazpe, N. (2021). Educational mismatch in recent university graduates. The role of labour mobility. *Journal of Youth Studies*, 26(1), p. 119.

¹² Somers, M. Cabus, S., Groot W., Maassen van den Brink, H. (2019), 'Horizontal Mismatch Between Employment And Field Of Education: Evidence From A Systematic Literature Review' *Journal of Economic Surveys* 33(2), 567-603.

Prasmju neatbilstības cēloņi

Migrantiem raksturīgie prasmju neatbilstības cēloņi

Problēmas cēlonis	Paskaidrojums
Atšķirības starp izcelsmes valsts un uzņēmējvalsts izglītības sistēmām	Lai turpinātu izglītību Latvijā vai strādātu nereglamentētā profesijā Latvijā, ir nepieciešams veikt ārvalstīs izsniegtu izglītības dokumentu un iegūto akadēmisko grādu akadēmiskās atzīšanas procedūru.
Atšķirības starp izcelsmes valsts un uzņēmējvalsts prasmju prasībām konkrētām profesijām.	Latvijas Darba devēju konfederācija norāda, ka pat tad, ja personai ir atbilstoša izglītība vai pieredze, darba devēji ir spiesti izvērtēt praktisko gatavību strādāt konkrētā vidē — valodu prasmes, kā arī normatīvo aktu, darba kultūras un drošības prasību pārzināšanu.
Reglamentēto profesiju apmērs izcelsmes valstī salīdzinājumā ar uzņēmējvalsti	Ārvalstīs iegūtas profesionālās kvalifikācijas atzīšanas procedūra ir jāveic, ja persona ir ieguvusi izglītību un tiesības pilntiesīgi un patstāvīgi strādāt mītnes valstī tādā profesijā, kas Latvijā ir reglamentēta, un persona vēlas strādāt šai profesijā Latvijā.
Ar dzimumu saistītie cēloņi	Nodarbinātības valsts aģentūra ziņoja par nepilna laika darba vietu trūkumu, kas būtu īpaši noderīgi sievietēm ar pirmsskolas vai sākumskolas vecuma bērniem, un šis faktors ir kļuvis īpaši aktuāls attiecībā uz sievietēm, kuras ir pagaidu aizsardzības saņēmējas no Ukrainas.
Uzņēmējvalsts valodas prasme	Sabiedrības integrācijas fonds un Latvijas Darba devēju konfederācija ziņoja, ka nepietiekamas latviešu valodas zināšanas ir viens no galvenajiem migrantu prasmju neatbilstības cēloņiem. Nodarbinātības valsts aģentūra īpaši uzsvēra valodas prasmju trūkuma negatīvo ietekmi uz trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri ir augsti kvalificēti speciālisti, piemēram, skolotāji, ārsti, juristi u.c., un to, kā tas kavē iespēju strādāt savā profesijā un pilnībā realizēt savu potenciālu. Saskaņā ar 2024. gadā veiktās Ukrainas civiliedzīvotāju aptaujas rezultātiem lielākā daļa aptaujas dalībnieku uz jautājumu, vai viņi strādā darbu, kas atbilst viņu kvalifikācijai, atbildēja noraidoši,

Problēmas cēlonis	Paskaidrojums
	un galvenais iemesls bija nepietiekamas latviešu valodas zināšanas un valodas prasības, kas tiek izvirzītas atsevišķās profesijās. ¹³
Uzturēšanās ilgums	Neviena no intervētajām organizācijām īpaši neizcēla šo faktoru, taču ir tikai loģiski secināt, ka, jo ilgāk cilvēks dzīvo konkrētā valstī, jo vairāk iespēju viņam ir uzzināt par darba tirgu šajā valstī, apgūt valodas prasmes un pieteikties dalībai bezdarba mazināšanas pasākumos. Visas šīs iespējas ir pieejamas trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri likumīgi uzturas Latvijā.
Migrantu ierobežota informācija par darba tirgu/darba devējiem salīdzinājumā ar vietējiem iedzīvotājiem	Sabiedrības integrācijas fonds un Latvijas Darba devēju konfederācija ziņoja, ka ierobežotā informācija par darba tirgu un tā prasībām Latvijā ir būtisks prasmju neatbilstības virzītājspēks.
Diskriminācija/stereotipi sabiedrībā pret noteiktām migrantu grupām	Sabiedrības integrācijas fonds kā faktoru minēja stereotipus un diskriminācijas risku sabiedrībā, kā arī darba devēju piesardzību un izpratnes trūkumu par trešo valstu valstspiederīgo un starptautiskās aizsardzības saņēmēju prasmēm.
Migrantu karjeras pārtraukumi	Vēl viens aspekts, kas īpaši attiecināms uz migrantiem un par kuru ziņoja Sabiedrības integrācijas fonds, ir prasmju zaudēšana ilgstošu bezdarba periodu dēļ.

¹³ Latvia. Socio-Economic Insights Survey 2024. Pieejams: <https://data.unhcr.org/fr/documents/download/114718>

Valstij un darba devējiem raksturīgie migrantu prasmju neatbilstības cēloņi

Problēmas cēlonis	Paskaidrojums
<p>Ekonomiskie un darba tirgus apstākļi</p> <p>Neatbilstības starp migrantu profesionālo pieredzi un pašreizējām darba tirgus vajadzībām.</p>	<p>Latvijas Darba devēju konfederācija ziņoja, ka papildu grūtības rada neatbilstība starp migrantu profesionālo pieredzi un Latvijas darba tirgus struktūru, kā arī tas, ka pieejamo vakanču piedāvājums bieži vien neatbilst migrantu augstākajai kvalifikācijai.</p>
<p>Mājokļu tirgus struktūra</p>	<p>Būtisks virzītājspēks, pēc Nodarbinātības valsts aģentūras domām, ir mājokļu tirgus kopumā. Galvaspilsētā un reģionālajos ekonomiskās attīstības centros ir ievērojams brīvu un cenas ziņā pieejamu īres dzīvokļu trūkums. Lai gan šis faktors attiecas uz visu veidu migrantiem, tas ir īpaši negatīvi ietekmējis Ukrainas civiliedzīvotāju integrāciju darba tirgū.</p>
<p>Darba devējam raksturīgi apstākļi</p>	<p>Latvijas Darba devēju konfederācija uzskata, ka pat tad, ja personām ir nepieciešamā izglītība vai profesionālā pieredze, darba devējiem joprojām ir jāizvērtē viņu praktiskā gatavība strādāt vietējā vidē — tas ietver valodas zināšanu, normatīvo aktu pārzināšanas, darba vietas kultūras izpratnes un drošības prasību ievērošanas novērtēšanu. Papildu problēma ir tā, ka uzņēmumiem bieži vien trūkst resursu un mehānismu, lai nodrošinātu šādu novērtēšanas un adaptācijas periodu.</p>
<p>Migrācijas likumi, politika un prakse</p>	<p>Sabiedrības integrācijas fonds kā vienu no prasmju neatbilstību veicinošajiem faktoriem uzskaitīja ārzemēs iegūto kvalifikāciju atzīšanas procedūras sarežģītību.</p> <p>Latvijas Darba devēju konfederācija papildināja, ka diplomu un kvalifikāciju atzīšanas process ir ne tikai sarežģīts, bet arī ilgs.</p>

Problēmas cēlonis	Paskaidrojums
Citi: reģionālās atšķirības attiecībā uz pieejamajām vakancēm (darbavieta trūkums lauku apvidos)	Nodarbinātības valsts aģentūra norādīja uz ierobežoto darbavieta piedāvājumu reģionos, it īpaši lauku apvidos ārpus Rīgas reģiona, ko sarežģī ierobežotie sabiedriskā transporta maršruti no lauku apvidiem uz reģionālajiem centriem.

Valsts politika ilgtspējīgas darba tirgus integrācijas sekmēšanai un prasmju neatbilstības novēršanai.

Latvijā nav noteiktas iestādes, kas būtu atbildīga par migrantu prasmju neatbilstības novēršanu vai to atbilstības veicināšanu. Latvijas iedzīvotāju prasmju neatbilstības novēršanā un ilgtspējīgas integrācijas darba tirgū veicināšanā, kā arī trešo valstu valstspiederīgo integrācija ir iesaistītas virkne dažādu iestāžu:

- Izglītības un zinātnes ministrija koordinē profesionālo kvalifikāciju atzīšanu reglamentēto profesiju jomā;
- Ekonomikas ministrija ir iesaistīta cilvēkkapitāla un darbaspēka pieprasījuma un piedāvājuma pārvaldībā;
- Kultūras ministrija koordinē latviešu valodas kursu organizēšanu trešo valstu valstspiederīgajiem;
- Labklājības ministrija ir atbildīga par nodarbinātības pakalpojumiem;
- Nodarbinātības valsts aģentūra – Labklājības ministrijas pakļautības iestāde – īsteno valsts politiku bezdarba mazināšanas un bezdarbnieku, darba meklētāju un bezdarba riskam pakļauto personu atbalsta jomā;
- Valsts izglītības attīstības aģentūra – Izglītības un zinātnes ministrijas pakļautības iestāde – VIAA darbības mērķis ir īstenot valsts politiku augstākās izglītības, mūžizglītības sistēmas, profesionālās izglītības sistēmas un vispārējās izglītības sistēmas attīstības jomā;
- Akadēmiskās informācijas centrs (ENIC/NARIC) ir atbildīgs par diplomu atzīšanu;
- Sabiedrības integrācijas fonds koordinē Vienas pieturas aģentūras pakalpojumus un pārmaiņu aģenta/mentora pakalpojumus trešo valstu valstspiederīgajiem.

Migrantu prasmju neatbilstības novēršana nav bijusi Latvijas politikas prioritāte. Politikas debates šajā jomā lielākoties ir bijušas veltītas pagaidu aizsardzības saņēmējiem un viņu integrācijai darba tirgū. Piemēram, 2025. gada 25. februārī Saeimas Aizsardzības, iekšlietu un korupcijas novēršanas komisija aktualizēja jautājumu par

atbalstu Ukrainas civiliedzīvotājiem un viņu integrāciju sabiedrībā, īpaši nepieciešamību skaidrot ilgtermiņa uzturēšanās iespējas Latvijā, kā arī integrācijas iniciatīvu veicināšanu, tostarp nodarbinātības integrācijas pasākumus, piemēram, kvalifikāciju atzišanas veicināšanu un latviešu valodas prasmju apguvi.¹⁴

Latvijā ir ieviesti dažādi politikas pasākumi, instrumenti un iniciatīvas, ar kuru palīdzību tiek risināti iepriekš uzskaitītie prasmju neatbilstības problēmas cēloņi.

Politikas pasākums, instruments vai iniciatīva	Risināmie prasmju neatbilstības cēloņi	Neatbilstības veids: horizontāls, vertikāls, abi	Mērķgrupa
<p>Pasākumi Sabiedrības saliedētības politikas pamatnostādņu 2021.–2027. gadam un Nodarbinātības politikas pamatnostādņu 2021.–2027. gadam īstenošanai un integrācijas pasākumi Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda (PMIF) 2021.–2027. gada plānošanas perioda Nacionālās programmas ietvaros.</p> <p>Ar migrantu prasmju atbilstību saistītie pasākumi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) latviešu valodas un kultūrorientācijas kursi, lai veicinātu personu integrāciju un iekļaušanos darba tirgū; 2) karjeras konsultāciju un darba tirgus orientācijas aktivitātes, kas palīdz personām izprast Latvijas darba tirgū pieprasītās profesijas un nepieciešamās prasmes; 3) mentoru pakalpojumi un individuālais atbalsts (piemēram, sociālie mentori un pārmaiņu aģenti). <p>Īstenošanā iesaistītās iestādes: Kultūras ministrija, Sabiedrības integrācijas fonds, Nodarbinātības valsts aģentūra.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Valodas prasmes ○ Ierobežota informācija par darba tirgu 	Abi	Trešo valstu valstspiederīgie, kuri likumīgi uzturas valstī

¹⁴ Saeimas komisija aktualizē atbalsta un integrācijas jautājumus Ukrainas civiliedzīvotājiem un NVO nozīmi krīžu pārvarēšanā. Pieejams: <https://aizsardziba.saeima.lv/raksti/2261-saeimas-komisija-aktualiz%C4%93-atbalsta-un-integr%C4%81cijas-jaut%C4%81jumus-ukrainas-civiliedz%C4%ABvot%C4%81jiem-un-nvo-noz%C4%ABmi-kr%C4%AB%C5%BEu-p%C4%81rvar%C4%93%C5%A1an%C4%81>

Politikas pasākums, instruments vai iniciatīva	Risināmie prasmju neatbilstības cēloņi	Neatbilstības veids: horizontāls, vertikāls, abi	Mērķgrupa
Informācijas avots: Sabiedrības integrācijas fonds.			
<p>Nodarbinātības valsts aģentūras nodrošinātie aktīvie nodarbinātības pasākumi.</p> <p>Aktīvie nodarbinātības pasākumi un preventīvie pasākumi gan reģistrēto bezdarbnieku, gan darba meklētāju, kā arī bezdarba riskam pakļauto personu (nodarbināto) bezdarba mazināšanai, tostarp pārkvalifikācija un prasmju attīstība, lai novērstu prasmju neatbilstību un/vai veicinātu prasmju pielāgošanu darba tirgus vajadzībām saskaņā ar Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likumu¹⁵ un Noteikumiem par aktīvo nodarbinātības pasākumu un preventīvo bezdarba samazināšanas pasākumu organizēšanas un finansēšanas kārtību un pasākumu īstenotāju izvēles principiem.¹⁶</p> <p>Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likums nosaka personas, kurām ir tiesības saņemt šajā likumā noteikto atbalstu bezdarbniekiem, darba meklētājiem un personām, kurām draud bezdarbs, tostarp dažādas trešo valstu valstspiederīgo grupas (sk. likuma 2. pantu). Papildu kritēriji ir izklāstīti Noteikumos par aktīvo nodarbinātības pasākumu un preventīvo bezdarba samazināšanas pasākumu organizēšanas un finansēšanas kārtību un pasākumu īstenotāju izvēles principiem.</p> <p>Ir iekļauti dažādi nodarbinātības pasākumi:</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Ierobežota informācija par darba tirgu ○ Prasmju prasību atšķirības konkrētām profesijām ○ Neatbilstības starp migrantu profesionālo pieredzi un pašreizējām darba tirgus vajadzībām ○ Darba devējam raksturīgi apstākļi 	Abi	Darba meklētāji, reģistrētie bezdarbnieki, nodarbinātas personas, kurām draud bezdarbs

¹⁵ Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likums, Latvijas Vēstnesis, Nr. 80, 29.05.2002. – [stājās spēkā 01.07.2002.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/62539-bezdarbnieku-un-darba-mekletaju-atbalsta-likums>

¹⁶ Ministru kabineta 2011.gada 25.janvāra noteikumi Nr.75 “Noteikumi par aktīvo nodarbinātības pasākumu un preventīvo bezdarba samazināšanas pasākumu organizēšanas un finansēšanas kārtību un pasākumu īstenotāju izvēles principiem”, Latvijas Vēstnesis, Nr. 21, 08.02.2011. – [stājās spēkā 09.02.2011.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/225425-noteikumi-par-aktivo-nodarbinatibas-pasakumu-un-preventivo-bezdarba-samazinanas-pasakumu-organizesanas-un-finansesanas-kartib>

Politikas pasākums, instruments vai iniciatīva	Risināmie prasmju neatbilstības cēloņi	Neatbilstības veids: horizontāls, vertikāls, abi	Mērķgrupa
<ul style="list-style-type: none"> karjeras konsultācijas, kas ir būtisks priekšnoteikums mērķtiecīgai un veiksmīgai klienta iesaistīšanai pārkvalifikācijas un prasmju pilnveides pasākumos; mobilitātes atbalsts – pieejams klātienē apmācību ietvaros, lai segtu transporta izdevumus braucieniem no deklarētās dzīvesvietas uz darba vai mācību vietu un atpakaļ, vai kompensētu izdevumus par dzīvojamās telpas īri vai dzīvošanu dienesta viesnīcā; profesionālās tālākizglītības programmas; profesionālās pilnveides izglītības programmas; neformālās izglītības programmas (valsts valoda, datorzinības, svešvalodas); transportlīdzekļu un traktortehnikas vadīšanas apmācības; studiju modulis vai kurss, ko piedāvā augstākās izglītības iestāde un kas tiek īstenots akreditēta studiju virziena licencētas studiju programmas ietvaros; augstākās izglītības iestādes vai nozares uzņēmuma izstrādāta apmācību programma, kas tiek piedāvāta atvērto tiešsaistes kursu platformā; citas IKT apmācības sadarbībā ar starptautiskām organizācijām vai uzņēmumiem; pasākumi personas konkurētspējas paaugstināšanai darba tirgū, tostarp konsultācijas un nodarbības par darba meklēšanas metodēm, darba tirgū nepieciešamajām pamatprasmēm un iemaņām, kā arī psiholoģiskais atbalsts. <p>Īstenošanā iesaistītās iestādes: Nodarbinātības valsts aģentūra, izglītības iestādes, uzņēmumi, starptautiskas organizācijas.</p>			

Politikas pasākums, instruments vai iniciatīva	Risināmie prasmju neatbilstības cēloņi	Neatbilstības veids: horizontāls, vertikāls, abi	Mērķgrupa
Informācijas avots: Nodarbinātības valsts aģentūra.			
<p>Ārvalstīs iegūtu izglītības dokumentu akadēmiskā atzīšana.</p> <p>Ārvalstīs izsniegto izglītības dokumentu, kā arī ārvalstīs iegūtos akadēmiskos grādus apliecināšanu dokumentu ekspertīzi veic Akadēmiskās informācijas centrs. Ārvalstīs izsniegtu izglītības dokumentu un iegūto akadēmisko grādu akadēmiskā atzīšana nepieciešama, ja Latvijā vēlas turpināt iegūt izglītību vai strādāt nereglamentētā profesijā.¹⁷</p> <p>Īstenošanā iesaistītā iestāde: Akadēmiskās informācijas centrs.</p> <p>Informācijas avots: Akadēmiskās informācijas centrs.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Migrācijas likumi, politika un prakse 	Abi	Jebkurš
<p>Ārvalstīs iegūtas profesionālās kvalifikācijas atzīšana.</p> <p>Šī procedūra ir jāveic, ja persona vēlas strādāt savā profesijā Latvijā un ir ieguvusi izglītību un ir tiesīga pilnvērtīgi un patstāvīgi strādāt savā profesijā mītnes valstī, bet konkrētā profesija Latvijā ir reglamentēta.¹⁸ Reglamentēta profesija ir profesija ar noteiktām izglītības un apmācības prasībām, un profesionālās kvalifikācijas prasības ir noteiktas likumā "Par reglamentētajām profesijām un profesionālās kvalifikācijas atzīšanu".¹⁹</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Migrācijas likumi, politika un prakse 	Abi	Jebkurš

¹⁷ Ārvalstīs iegūtu izglītības dokumentu akadēmiskā atzīšana Latvijā. Pieejams: <https://aic.lv/diplomatzisana/arvalstis-iegutu-izglitibas-dokumentu-akademiska-atzisana-latvija/>

¹⁸ Ārvalstīs iegūtas profesionālās kvalifikācijas atzīšana Latvijā. Pieejams: <https://aic.lv/diplomatzisana/arvalstis-iegutas-profesionalas-kvalifikācijas-atzisana-latvija/>

¹⁹ Par reglamentētajām profesijām un profesionālās kvalifikācijas atzīšanu, Latvijas Vēstnesis, Nr. 105, 06.07.2001. – [stājās spēkā 20.07.2001.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/26021-par-reglamentetajam-profesijam-un-profesionalas-kvalifikācijas-atzisanu>

Politikas pasākums, instruments vai iniciatīva	Risināmie prasmju neatbilstības cēloņi	Neatbilstības veids: horizontāls, vertikāls, abi	Mērķgrupa
Īstenošanā iesaistītā iestāde: institūcija, kas izsniedz profesionālās kvalifikācijas atzīšanas apliecību. Informācijas avots: Akadēmiskās informācijas centrs.			
Nodarbinātības valsts aģentūras atbalsts profesionālās kompetences novērtēšanai. Nodarbinātības valsts aģentūra projekta ietvarā piedāvā arī atbalstu profesionālās kompetences novērtēšanai. ²⁰ Šī atbalsta pasākuma mērķis ir dot bezdarbniekam iespēju apliecināt dzīves laikā iegūtās profesionālās kompetences un iegūt valsts līmenī atzītu profesionālo kvalifikāciju, nokārtojot profesionālās kvalifikācijas eksāmenu, kā arī palielināt savu konkurētspēju un veicināt integrāciju darba tirgū. Īstenošanā iesaistītā iestāde: Nodarbinātības valsts aģentūra. Informācijas avots: Nodarbinātības valsts aģentūra.	<ul style="list-style-type: none"> ○ Migrācijas likumi, politika un prakse 	Abi	Personas ar bezdarbnieka statusu
Atbalsts pieaugušo izglītībai, balstoties uz individuālajām vajadzībām un platforma STARS. Programma sniedz pieaugušajiem iespēju iegūt jaunas kvalifikācijas vai uzlabot esošās prasmes profesijās ar augstu pieprasījumu darba tirgū. ²¹ Platformas mērķis ir izveidot vienu kopīgu punktu dažādu resoru izglītības programmu piedāvājumam. Mācības piedāvā daudzi resori – Nodarbinātības valsts aģentūra, Ekonomikas ministrija, pašvaldības un citi.	<ul style="list-style-type: none"> ○ Neatbilstības starp migrantu profesionālo pieredzi un pašreizējām darba tirgus vajadzībām 	Abi	Trešo valstu valstspiederīgie, kuri ir saņēmuši tiesības uzturēties Latvijas teritorijā, un personas, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība (bēgļi, personas,

²⁰ Atbalsts profesionālās kompetences novērtēšanai. Pieejams: <https://www.nva.gov.lv/lv/atbalsts-profesionalas-kompetences-novertesana>

²¹ Atbalsts pieaugušo individuālajās vajadzībās balstītai pieaugušo izglītībai. Pieejams: <https://www.ikvd.gov.lv/lv/projekts/atbalsts-pieauguso-individualajas-vajadzibas-balstitai-pieauguso-izglitiba-0>

Politikas pasākums, instruments vai iniciatīva	Risināmie prasmju neatbilstības cēloņi	Neatbilstības veids: horizontāls, vertikāls, abi	Mērķgrupa
<p>Platformu STARS²² izstrādāja Valsts izglītības attīstības aģentūra sadarbībā ar Izglītības un zinātnes ministriju, lai ikviens lietotājs, tostarp trešo valstu valstspiederīgie ar tiesībām uz nodarbinātību Latvijā, varētu piekļūt apmācību iespējām, izmantot individuālu apmācību kontu un plānot savu prasmju attīstību.</p> <p>Īstenošanā iesaistītās iestādes: Valsts izglītības attīstības aģentūra, Izglītības un zinātnes ministrija, izglītības iestādes.</p> <p>Informācijas avots: Sabiedrības integrācijas fonds.</p>			kurām piešķirts alternatīvais statuss un patvēruma meklētāji) un kuras likumīgi uzturas Latvijas teritorijā, īpaši sākotnējā integrācijas posmā.
<p>Vienas pieturas aģentūra trešo valstu valstspiederīgajiem.</p> <p>Vienas pieturas aģentūra²³ ir Sabiedrības integrācijas fonda projekts, kas izveidots 2023. gadā un ko finansē ES PMIF un Latvijas valsts budžets. Projekta mērķis ir sniegt savlaicīgas un mērķtiecīgas konsultācijas un praktisku atbalstu trešo valstu valstspiederīgajiem un starptautiskās aizsardzības saņēmējiem, kuri likumīgi uzturas Latvijā, un atbalstīt viņu veiksmīgu sociālo un ekonomisko iekļaušanu sākotnējā integrācijas posmā. Papildus informatīvajai palīdzībai aģentūras pakalpojumi ietver mutiskās un rakstiskās tulkošanas pakalpojumus, juridiskās konsultācijas, kā arī psihologa un psihoterapeita konsultācijas. Aģentūras biroji atrodas Rīgā un vairākos reģionālos centros. Lai risinātu klientu vajadzības, aģentūra sadarbojas ar valsts un pašvaldību iestāžu, nevalstisko organizāciju, universitāšu un uzņēmējdarbības aprindu pārstāvjiem. Projekta vispārējais mērķis ir izveidot sistēmisku un</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Ierobežota informācija par darba tirgu ○ Migrācijas likumi, politika un prakse 	Abi	Trešo valstu valstspiederīgie, kuri ir saņēmuši tiesības uzturēties Latvijas teritorijā, un personas, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība (bēgļi, personas, kurām piešķirts alternatīvais statuss un patvēruma meklētāji) un kuras likumīgi uzturas Latvijas teritorijā, īpaši sākotnējā integrācijas posmā.

²² Platforma STARS. Pieejams: <https://stars.gov.lv/>

²³ Vienas pieturas aģentūra. Pieejams: <https://livelatvia.lv/>

Politikas pasākums, instruments vai iniciatīva	Risināmie prasmju neatbilstības cēloņi	Neatbilstības veids: horizontāls, vertikāls, abi	Mērķgrupa
<p>vienotu valsts mēroga pieeju un vienuviet sniegt nepieciešamo informatīvo un konsultatīvo atbalstu.</p> <p>Īsteno Sabiedrības integrācijas fonds.</p> <p>Informācijas avots: Sabiedrības integrācijas fonds.</p>			
<p>Latviešu valodas kursi un sarunvalodas klubi.</p> <p>Latviešu valodas kursi un sarunvalodas klubi trešo valstu valstspiederīgajiem, kas tiek nodrošināti ar PMIF atbalstu. Valodu kursus, sarunvalodas klubus un citus integrācijas pasākumus koordinē Sabiedrības integrācijas fonds un Kultūras ministrija (organizējot iepirkumu un uzticot īstenošanu citām organizācijām).</p> <p>Kursu organizēšanā ir iesaistītas dažādas nevalstiskās organizācijas, pašvaldību iestādes un izglītības centri, kas piedalās PMIF projektu īstenošanā un nodrošina piekļuvi kursiem arī reģionos. Šo iestāžu vidū ir Latviešu valodas aģentūra, Izglītības attīstības centrs, Daugavpils Universitātes Mūžizglītības, kultūras un zinātnes komunikācijas biedrība "Intelektu parks", Inovāciju atbalsta centrs u.c.</p> <p>Īsteno dažādas organizācijas.</p> <p>Informācijas avots: Kultūras ministrija, Sabiedrības integrācijas fonds.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Valodas zināšanu trūkums 	Abi	<p>Trešo valstu valstspiederīgie, kuri ir saņēmuši tiesības uzturēties Latvijas teritorijā, un personas, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība (bēgļi, personas, kurām piešķirts alternatīvais statuss, un patvēruma meklētāji) un kuri likumīgi uzturas Latvijas teritorijā un ir ieradušies Latvijā pēdējo piecu gadu laikā.</p>
<p>Rīgas pašvaldības nodrošinātie latviešu valodas kursi.</p> <p>Kursos bez maksas latviešu valodu ir iespēja apgūt tiem iedzīvotājiem, kas deklarējuši savu dzīvesvietu Rīgā. Kursi ir pieejami pieaugušajiem Rīgas iedzīvotājiem, izņemot skolēnus un bezdarbniekus. Valodas apguve tiek nodrošināta A un B līmenī. Projekts tiek līdzfinansēts Rīgas valstspilsētas pašvaldības Sabiedrības integrācijas programmas ietvaros.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Valodas zināšanu trūkums 	Abi	<p>Rīgā deklarēti pieauguši iedzīvotāji, kuri nav bezdarbnieki un skolēni un kuru dzimtā valoda nav latviešu valoda</p>

Politikas pasākums, instruments vai iniciatīva	Risināmie prasmju neatbilstības cēloņi	Neatbilstības veids: horizontāls, vertikāls, abi	Mērķgrupa
Īsteno Rīgas valstspilsētas pašvaldība sadarbībā ar Rīgas pašvaldības izglītības iestādēm. Informācijas avots: Rīgas Dome.			

Galvenie izaicinājumi un labā prakse migrantu prasmju neatbilstības risināšanā

Galvenie izaicinājumi migrantu prasmju neatbilstības risināšanā

Izaicinājums	Visvairāk skartā migrantu grupa	Neatbilstības veids: horizontāls, vertikāls, abi	Pamatacēlonis
Valodas apguve (Informācijas avots: Nodarbinātības valsts aģentūra, Sabiedrības integrācijas fonds, Latvijas Darba devēju konfederācija)	Visas grupas	Abi	Ilgs un resursietilpīgs process
Kvalifikācijas atzīšanas procedūra (Informācijas avots: Sabiedrības integrācijas fonds, Latvijas Darba devēju konfederācija)	Visas grupas	Abi	Procedūras sarežģītība, izmaksas un ilgums
Darba devēju prasību un migrantu praktisko prasmju un gatavības potenciālas neatbilstības, kā arī darba devēju nepietiekama izpratne par migrantu prasmēm	Visas grupas	Abi	Darba devēju ieskatā, pat ja cilvēkam teorētiski ir atbilstoša izglītība vai profesionāla pieredze, darba devējiem ir jāizvērtē viss apstākļu kopums jeb personas praktiskā gatavība strādāt konkrētā vidē – valsts valodas prasmes,

Izaicinājums	Visvairāk skartā migrantu grupa	Neatbilstības veids: horizontāls, vertikāls, abi	Pamatsēlonis
(Informācijas avots: Latvijas Darba devēju konfederācija, Sabiedrības integrācijas fonds)			zināšanas par normatīvajiem aktiem, darba kultūru un drošības prasībām Latvijā. Papildu izaicinājums ir darba devēju piesardzība un tas, ka uzņēmumiem bieži vien trūkst resursu un mehānismu, lai nodrošinātu migrantiem paredzētus adaptācijas procesus.

Labā prakse migrantu prasmju neatbilstības risināšanā

Labā prakse	Risinātie cēloņi/problēmas	Neatbilstības veids: horizontāls, vertikāls, abi	Mērķgrupa
<p>Latviešu valodas kursi</p> <p>Latviešu valodas kursi ir pieejami trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri likumīgi uzturas valstī. Tos nodrošina NVO, pašvaldību iestādes un izglītības centri dažādos reģionos. Tā kā valodas prasmju trūkums ir viens no galvenajiem migrantu prasmju neatbilstības cēloņiem Latvijā, valodu kursu apmeklēšana ir skaidrs veids, kā uzlabot turpmākās karjeras iespējas.</p> <p>(Avots: Nodarbinātības valsts aģentūra, Sabiedrības integrācijas fonds, Latvijas Darba devēju konfederācija)</p>	<ul style="list-style-type: none"> Valodas prasmju trūkums 	Abi	Trešo valstu valstspiederīgie, kuri likumīgi uzturas valstī

Labā prakse	Risinātie cēloņi/problēmas	Neatbilstības veids: horizontāls, vertikāls, abi	Mērķgrupa
<p>Nodarbinātības valsts aģentūra īstenotie pasākumi nodarbinātības veicināšanai un sadarbībai ar darba devējiem</p> <p>Aģentūra organizē darba gadatirgus, karjeras dienas, kā arī mērķētus apmācības un pārkvalifikācijas kursus, kas pieejami gan Latvijas pilsoņiem, gan trešo valstu valstspiederīgajiem ar uzturēšanās tiesībām. Darba devēji piedalās šajos pasākumos, iepazīstinot ar vakancēm un prasībām, tādējādi veicinot darba meklētāju, tostarp migrantu, iespējas iegūt atbilstošu darbu.</p> <p>(Avots: Nodarbinātības valsts aģentūra, Sabiedrības integrācijas fonds, Latvijas Darba devēju konfederācija)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Migrantu ierobežota piekļuve informācijai par darba tirgu / darba devējiem; ○ Ekonomiskie un darba tirgus apstākļi 	<p>Horizontāls</p>	<p>Darba meklētāji, bezdarbnieki, tai skaitā trešo valstu valstspiederīgie, kuri likumīgi uzturas valstī</p>

SECINĀJUMI

Latvijā trešo valstu valstspiederīgo prasmju neatbilstības jautājums nav bijis valsts politikas uzmanības centrā, un tāpēc tam ir veltīta ierobežota akadēmiska un politiska analīze. Jautājums ieguva lielāku uzmanību pēc Ukrainas civiliedzīvotāju pieplūduma, kad relatīvi īsā laika posmā Latvijas darba tirgū ienāca liels skaits trešās valsts valstspiederīgo. Šis notikums noveda pie plašākām diskusijām par ukraiņu integrācijas iniciatīvu veicināšanas nozīmi, tai skaitā nodarbinātības integrācijas pasākumiem, piemēram, kvalifikāciju atzīšanas procedūru un valsts valodas apguvi. Kopumā tomēr prasmju neatbilstības pamatcēloņi lielākoties ir vienādi visās migrantu grupās Latvijā.

Pētījuma ietvaros tika aptaujāti eksperti no valsts iestādēm un uzņēmējdarbības sektora, un, neskatoties uz atšķirīgajām darbības jomām, tika identificēti vieni un tie paši galvenie migrantu prasmju neatbilstības cēloņi. Īpaši tika izcelta valsts valodas zināšanu trūkuma negatīvā ietekme uz augsti kvalificētu speciālistu iespējām strādāt savā profesijā, kā arī migrantu ierobežotā piekļuve informācijai par darba tirgu un ārzemēs iegūto profesionālo kvalifikāciju sarežģītais atzīšanas process.

Kopējā problēmas cēloņu uzskaitījumā tika iekļauts brīvu un cenas ziņā pieejamu īres mājokļu trūkums, ierobežotais darbavietu piedāvājums reģionos, neatbilstības starp migrantu profesionālo pieredzi un pieejamo vakanču piedāvājumu, neatbilstības starp darba devēju prasībām, kas ietver, piemēram, valodas zināšanas, normatīvo aktu pārzināšanu, drošības prasību ievērošanu un citas, un migrantu praktisko gatavību strādāt vietējā vidē, prasmju zaudēšana ilgstošu bezdarba periodu rezultātā, darba devēju piesardzības un izpratnes trūkums par migrantu prasmēm, kā arī ar nepilna laika darbavietu trūkums, kas īpaši ietekmē sievietes ar maziem bērniem.

Lai veicinātu Latvijas iedzīvotāju nodarbinātību un sekmētu trešo valstu valstspiederīgo integrāciju, tiek īstenoti vairāki atbalsta pasākumi un iniciatīvas. Kopš 2023. gada darbojas Vienas pieturas aģentūra, kas sniedz konsultācijas un praktisku palīdzību trešo valstu valstspiederīgajiem. Trešo valstu valstspiederīgajiem ir pieejami dažāda līmeņa latviešu valodas kursi. Nodarbinātības valsts aģentūra nodrošina plašu aktīvās nodarbinātības pasākumu klāstu bezdarbniekiem un darba meklētājiem. Valsts izglītības attīstības aģentūra sadarbībā ar citām iestādēm sniedz pieaugušajiem iespēju iegūt jaunas kvalifikācijas vai uzlabot esošās prasmes profesijās ar augstu pieprasījumu darba tirgū un platforma STARS sniedz iespēju piekļūt plašam apmācību piedāvājumam tiešsaistē. Nepieciešamības gadījumā var veikt ārvalstīs iegūtu izglītības dokumentu akadēmisko atzīšanu un ārvalstīs iegūtas profesionālās kvalifikācijas atzīšanu.

Galvenie izaicinājumi, risinot migrantu prasmju neatbilstības problēmu, ir valodas apguve, jo tas ir ilgs un resursietilpīgs process, un kvalifikācijas atzīšanas procedūra, jo tā ir sarežģīta un prasa laiku un finanšu līdzekļus. Grūtības sagādā arī neatbilstības starp migrantu profesionālo pieredzi vai izglītību un faktiskajām, amatam nepieciešamajām prasmēm. Labā prakse ietver latviešu valodas kursus trešo valstu valstspiederīgajiem galvaspilsētā un reģionos un Nodarbinātības valsts aģentūras pasākumus nodarbinātības veicināšanai un sadarbībai ar darba devējiem, piemēram, darba gadatirgus, karjeras dienas, kā arī mērķētus apmācības un pārkvalifikācijas kursus.

AVOTU SARAKSTS

Albert, C., Davia, M. A., Legazpe, N. (2021). Educational mismatch in recent university graduates. The role of labour mobility. *Journal of Youth Studies*, 26(1), p. 119.

Atbalsts pieaugušo individuālajās vajadzībās balstītai pieaugušo izglītībai. Pieejams:

<https://www.ikvd.gov.lv/lv/projekts/atbalsts-pieauguso-individualajas-vajadzibas-balstитай-pieauguso-izglitibai-0>

Atbalsts profesionālās kompetences novērtēšanai. Pieejams: <https://www.nva.gov.lv/lv/atbalsts-profesionalas-kompetences-novertesana>

Ārvalstīs iegūtas profesionālās kvalifikācijas atzīšana Latvijā. Pieejams: <https://aic.lv/diplomatzisana/arvalstis-iegutas-profesionalas-kvalifikācijas-atzīsana-latvija/>

Ārvalstīs iegūtu izglītības dokumentu akadēmiskā atzīšana Latvijā. Pieejams:

<https://aic.lv/diplomatzisana/arvalstis-iegutu-izglitibas-dokumentu-akademiska-atzīsana-latvija/>

Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likums, Latvijas Vēstnesis, Nr. 80, 29.05.2002. – [stājās spēkā 01.07.2002.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/62539-bezdarbnieku-un-darba-mekletaju-atbalsta-likums>

CEDEFOP, 'Skills matching'. Pieejams: <https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/european-skills-index/skills-matching>

Eiropas Komisija, "Eiropas prasmes, kompetences, kvalifikācijas un profesijas". Pieejams:

<https://esco.ec.europa.eu/en/about-esco/escopedia/escopedia/skill>

Eiropas Komisija, "Eiropas prasmes, kompetences, kvalifikācijas un profesijas – kvalifikācijas". Pieejams:

<https://esco.ec.europa.eu/en/classification/qualifications>

Eiropas Komisija, EMT patvēruma un migrācijas terminu glosārijs. Pieejams: [https://home-](https://home-affairs.ec.europa.eu/networks/european-migration-network-emn/emn-asylum-and-migration-glossary_en)

[affairs.ec.europa.eu/networks/european-migration-network-emn/emn-asylum-and-migration-glossary_en](https://home-affairs.ec.europa.eu/networks/european-migration-network-emn/emn-asylum-and-migration-glossary_en)

Joss, S., Collings, D. G., McMackin, J., Dickman, M. , 'A skills-matching perspective on talent management: Developing strategic agility' (2024), *Human Resource Management*, 63 (1), p. 141. Pieejams:

<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1002/hrm.22192>

Latvia. Socio-Economic Insights Survey 2024. Pieejams:

<https://data.unhcr.org/fr/documents/download/114718>

Lise, J., Postel-Vinay, F., 'Multidimensional skills, sorting, and human capital accumulation' (2020), *Journal of Economic Surveys*. Pieejams: https://www.atlantafed.org/-/media/documents/news/conferences/2017/0921-labor-supply-sorting-wages/papers/lise_postel-vinay-multidimensional-skills-sorting-human-capital-accumulation.pdf

Ministru kabineta 2011.gada 25.janvāra noteikumi Nr.75 "Noteikumi par aktīvo nodarbinātības pasākumu un preventīvo bezdarba samazināšanas pasākumu organizēšanas un finansēšanas kārtību un pasākumu īstenotāju izvēles principiem", Latvijas Vēstnesis, Nr. 21, 08.02.2011. – [stājās spēkā 09.02.2011.] – Pieejams:

<https://likumi.lv/ta/id/225425-noteikumi-par-aktivo-nodarbinatibas-pasakumu-un-preventivo-bezdarba-samazinasanas-pasakumu-organizesanas-un-finansesanas-kartib>

Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ģenerāldirektorāts, Ceturkšņa pārskats par nodarbinātību un sociālajām norisēm Eiropā (ESDE) – 2025. gada janvāris. Pieejams: [https://employment-social-](https://employment-social-affairs.ec.europa.eu/quarterly-review-employment-and-social-developments-europe-esde-january-2025_en)

[affairs.ec.europa.eu/quarterly-review-employment-and-social-developments-europe-esde-january-2025_en](https://employment-social-affairs.ec.europa.eu/quarterly-review-employment-and-social-developments-europe-esde-january-2025_en)

Par reglamentētajām profesijām un profesionālās kvalifikācijas atzīšanu, Latvijas Vēstnesis, Nr. 105, 06.07.2001. – [stājās spēkā 20.07.2001.] – Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/26021-par-reglamentetajam-profesijam-un-profesionalas-kvalifikācijas-atzīsanu>

Platforma STARS. Pieejams: <https://stars.gov.lv/>

Redmond, P., Brosnan, L., 'Skills mismatch in Europe'. Pieejams: <https://www.trails-project.eu/skills-mismatch-in-europe/>

Saeimas komisija aktualizē atbalsta un integrācijas jautājumus Ukrainas civiliedzīvotājiem un NVO nozīmi krīžu pārvarēšanā. Pieejams: <https://aizsardziba.saeima.lv/raksti/2261-saeimas-komisija-aktualiz%C4%93-atbalsta-un-integr%C4%81cijas-jaut%C4%81jumus-ukrainas-civiliedz%C4%ABvot%C4%81jiem-un-nvo-noz%C4%ABmi-kr%C4%AB%C5%BEu-p%C4%81rvar%C4%93%C5%A1an%C4%81>

Somers, M. Cabus, S., Groot W., Maassen van den Brink, H. (2019), 'Horizontal Mismatch Between Employment And Field Of Education: Evidence From A Systematic Literature Review' Journal of Economic Surveys 33(2), 567-603.

Vienas pieturas aģentūra. Pieejams: <https://livelatvia.lv/>